

לנוהג השתילה בשום

1. השפעת גודל שננות השתילה על היבול

גישה מעשית: החקלאים יוכלו להפריד במכונות בין השננות הגדולות והקטנות, או יוכלו לפורר בידיים את השומים תוך שימוש לשתילה בשננות הדור החיצוני בלבד, ואילו השננות הפנימיות תועברנה לשימוש תעשייתי.

אין להניח, שחקלאים יחפשו בפרקטיקה החקלאית שילוב בין שתי שיטות אלה. מסיבה זו לא ראינו לנחוץ לכלול טיפולים המשווים שננות בעלות גודל קבוע, שמקורן מדורים שונים.

התוצאות

הן מובאות בטבלאות 1, 2.

טבלה 1. % צמחי שום בשדה ממספר השננות שנשתלו

טיפול	20 יום לאחר הזריעה	20 יום לפני ההוצאה
2	62.2	82.1
4	64.7	85.0
5	75.1	81.0
3	76.2	87.1
1	82.1	91.2

טבלה 2. השפעת גודל שננות השתילה על יבול השום

טיפול	משקל ממוצע של השננות, גרמים	היבול, מחושב בק"ג לדונם		
		חזרה א'	חזרה ב'	חזרה ג'
2	1.45	990	1090	930
4	1.71	1030	970	1150
5	2.02	1140	920	1080
3	2.34	1130	1350	1180
1	2.71	1540	1240	1110

$$F = 2.37 ; SE_D = 11.7 ; SS = 82.6$$

הרקע

במשקי האיזור היה מקובל לשתול את שננות השום ללא בירור לפי גדלים: ראש השום „האב“ הופרד לשננות בידיים, והשננות הבריאות נשתלו כולן.

בזמן האחרון הוחל בהפרדת השננות לפני השתילה לפי גודל, ובשתילתן בנפרד. השדות שנשתלו שננות גדולות בלטו לטובה. החלטנו אפוא לבדוק, בכמה מתבטא יתרון השננות הגדולות על הקטנות כחומר שתילה.

הביצוע

המקום — רביבים, חלקה בגודל דונם אחד, אדמת לאס.

זיבול יסוד: 2 מ"ק זבל אורגני ו-2 מ"ק זבל עופות לד'; 60 ק"ג גפרת-אמון ו-60 ק"ג סופרפוספט מועשר לדונם.

דישון ראש: 40 ק"ג גפרת-אמון ו-15 ק"ג אוריאה לדונם.

השתילה נעשתה בין 11 ל-15 בספטמבר 1966.

הזן — לבן מסיציליה.

פגעים — תריפס, חילדון בסוף הגידול.

האסיף חל ביום 1 ביוני 1967.

הטיפולים

1 — שננות גדולות;

2 — שננות קטנות;

3 — שננות חיצוניות;

4 — שננות פנימיות;

5 — שננות מכל הסוגים יחד.

ס"ה 5 טיפולים, 3 חזרות, כלומר 15 חלקות. גודל החלקה — 12 מ"ר. המשקל הממוצע של השננות בטיפולים השונים — מובא בטבלה 2.

את השננות הפרדנו בנפת רשת פרימיטיבית, שגודל חוריה $\frac{3}{4}$ או 1.9 ס"מ. טיפולים אלה נבחרו מתוך

יותר מאשר למספרם. נציין עוד, שגם למראית עין היו החלקות של טיפולים 1 ו-3 מפותחות וחסונות יותר, באופן בולט, במשך כל תקופת הגידול.

מסקנות

יש השפעה לגודל חומר השתילה על יבול השום, ויש להמליץ על שתילת שננות גדולות בלבד. הדבר ישתלם אפילו למשקים הקונים שומים לשם שתילה.

2. השפעת תנוחת השתילה על היבול

טבלה 3. השפעת תנוחת השננות על יבול השום

מספר ממוצע של ראשים	היבול, מחושב בק"ג לדונם					סיפול
	ממוצע	חזרה ד'	חזרה ג'	חזרה ב'	חזרה א'	
740	1170	1000	1200	1050	1500	1
676	1032	980	1050	1150	950	5
670	1000	1000	1000	950	1050	3
601	845	980	500	850	1150	4
490	717	525	1000	650	700	2

$$F = 8.5^* ; SE_D = 61.0 ; SS = 86.5$$

דיון

התוצאות מובהקות מבחינה סטטיסטית. ההשפעה העיקרית כאן — על מספר הצמחים ליחידת שטח. הנביטה צומצמה בצורה דראסטית, כאשר השננות ננעצו במהופך: רק פחות מ- $\frac{2}{3}$ מהן הצליחו לנבוט. יחד עם זה פחת היבול הכללי בשיעור עוד יותר גדול, דבר המצביע על כך, שצמצום הנביטה אינו הסיבה היחידה לפחיתה ביבול.

מסקנות

נראה לנו, שמתכנני מכוונות לשתילת שום עשויים לגרום הגדלת יבולים במידה ניכרת — רק אם ימנעו נפילת השננות במהופך, או כשצדן החיצוני כלפי מעלה. אם שותלים ביד, אפשר „לתקן“ את המצב לפני הכיסוי על ידי הצבה נאותה של השננות שנפלו הפוכות או כשצדן החיצוני כלפי מעלה.

יואל דה-אנג'לם

קב' רביבים.

דיון

אף כי התוצאות אינן מובהקות מבחינה סטטיסטית, משום המספר הקטן של חזרות, אפשר לראות שהיבול גדל בהתמדה, ככל שנשתלו שננות גדולות יותר.

השוואה בין הטבלאות מראה, שמספר הצמחים לחלקה לא השתנה בצורה בולטת, ושעל כן יש לייחס את ההגדלה ביבול — לגודל השומים שנאספו,

הרקע

ימי עבודה רבים מושקעים במשקים לשם נעיצת שננות השום באדמה, בעת השתילה, תוך הקפדה על תנוחה מאונכת. לעומת זה, במשקים אחרים, חולקו השננות בתלם, ללא הקפדה.

עם המעבר לשתילה ממוכנת, נמצא שמכוונות המקפידות על כיוון התנוחה של השננות — אטיות, כבדות ויקרות יותר. החמיר אפוא הצורך לבדוק, באיזו מידה חשובה ההקפדה על תנוחת השננות. לשם כך נערכה התצפית שלהלן.

הביצוע

כמפורט בחלק הראשון של מאמר זה.

הטיפולים

- 1 — נעיצת שננות באופן אנכי, כשהחוד כלפי מעלה.
- 2 — נעיצת שננות באופן אנכי, כשהחוד כלפי מטה.
- 3 — הפלת השננות לתוך התלם כשצדן הפנימי והחוד כלפי מעלה.
- 4 — הפלת השננות לתוך התלם כשצדן הפנימי והחוד כלפי מטה.
- 5 — היקש: פיזור השננות במפולת יד.

ס"ה 5 טיפולים, ב-4 חזרות, כלומר 20 חלקות.

התוצאות

לפני ההוצאה נספרו הצמחים בשדה. לעת ההוצאה נשקלו השומים שהוצאו מן הקרקע.

התוצאות מובאות בטבלה 3.